

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18190>

Özet

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ), klinik psikolojide önemli bir yapı olan Belirsizliğe Tahammülsüzlük (BT) kavramını, sekiz farklı psikiyatrik bozukluk bağlamında özgül olarak ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir ölçektir. Bu ölçek, BT'nin sadece yaygın bir transdiagnostik faktör olmaktan öte, farklı bozuklukların etiyolojisinde ve sürdürülmesinde oynadığı özgül rolleri de değerlendirmeyi hedefler. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması İbrahim Gök'in Başer tarafından 2016 yılında tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, BÖBTÖ, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Yaygın Anksiyete Bozukluğu, Obsesif Kompulsif Bozukluk, Ölçek Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik.

Yazarlar

İbrahim Gök'in BAŞER

Amaç

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ)'nin temel amacı, Belirsizliğe Tahammülsüzlük (BT) yapısını, çeşitli anksiyete, depresyon ve ilişkili bozukluklarla olan özgül ilişkilerini saptamak ve ölçmektir. Geleneksel BT ölçekleri genellikle genel bir eğilimi ölçerken, BÖBTÖ, bireyin belirsizliğe karşı tahammülsüzlüğünü sekiz farklı klinik durumun (Yaygın Anksiyete Bozukluğu, Toplumsal Kaygı Bozukluğu, Obsesif Kompulsif Bozukluğu, Sosyal Anksiyetesi, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Panik Bozukluğu, Özgül Fobi ve Majör Depresyon Bozukluğu) bağlamında değerlendirir.

Bu uyarlama çalışması, BÖBTÖ'nün Türkçe formunun psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) bilimsel yöntemlerle kanıtlamak ve ölçeği Türkiye'deki klinik ve araştırma alanına kazandırmayı hedeflemiştir. Bu sayede, BT'nin bozukluklar arası farklılaşan rolü daha net anlaşılabilmektedir.

Yapı

BÖBTÖ, klinik psikoloji alanında transdiagnostik bir faktör olarak kabul edilen Belirsizliğe Tahammülsüzlük (BT) kavramını ölçmektedir. BT, belirsiz durumların ve olayların kabul edilemez, stresli ve kaçınılmaz gereken bir durum olarak algılanması eğilimini ifade eder. Ölçek, bu genel yapıyı sekiz özgül alt boyuta ayrılarak ölçmektedir:

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Yaygın Anksiyete Bozukluğu (BT-YAB)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Toplumsal Kaygı Bozukluğu (BT-TKB)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Obsesif Kompulsif Bozukluğu (BT-OKB)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Sağık Anksiyetesi (BT-SA)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Travma Sonrası Stres Bozukluğu (BT-TSSB)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Panik Bozukluğu (BT-PB)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Özgü Fobi (BT-ÖF)
 Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Majör Depresyon Bozukluğu (BT-MDB)

Geçerlik

BÖBTÖ'nün yapı geçerliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen analizlerde, ölçeğin tutarlı bir psikometrik yapı sergilediği belirlenmiştir. Ölçeği oluşturan 24 maddenin tamamı için hesaplanan madde toplam korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu, her bir maddenin ölçeğin ölçmeyi amaçladığı bütün yapı ile yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiğini ve maddelerin aynı temel amaç ölçmeye yönelik olduğunu kanıtlamıştır.

Benzer ölçek geçerliğini (uyum geçerliği) değerlendirmek üzere, 55 kişilik ayrı bir örneklem grubu üzerinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Kısa Formu (BTÖ-12) ve Hasta Sağık Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizleri sonucunda, BÖBTÖ'nün alt boyutları ile BTÖ-12 ve Hasta Sağık Ölçeği'nin benzer yapıları ölçek alt boyutları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, BÖBTÖ'nün teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer güvenilir araçlarla yapısal olarak uyumlu olduğunu ve ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı, BÖBTÖ'nün yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir. Yüksek Cronbach Alpha değeri, ölçekteki maddelerin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü işaret eder.

Zamanla değişmezlik güvenilirliğini (test-tekrar test güvenilirliği) incelemek amacıyla, aynı örnekleme 15 günlük bir aralık bırakılarak ölçek yeniden uygulanmıştır. Bu iki uygulama arasındaki ilişkiler Pearson Moment Çarpım Korelasyon Katsayısı ile analiz edilmiştir. Elde edilen korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde olması, ölçeğin zaman içinde kararlı ölçümler sağladığını ve güvenilirliğini pekiştirdiğini göstermiştir.

Faktör Analizi

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ), toplamda 24 maddeden oluşmakta olup, sekiz temel faktör (alt boyut) altında toplanmaktadır. Bu faktörler, belirsizliğe

tahammülsüzlüğün farklı psikopatolojik görünümlele nasıl özgöl olarak ilişkili olduunu yansıtmaktadır. Her bir alt boyut, ilgili bozukluğun belirsizlik kavramındaki tipik tepkilerini ölçen üçer maddeden oluşmaktadır.

Faktör yapısı, ölçeğin transdiagnostik ancak bozukluğa özgü doğasını vurgulamaktadır. Bu sekiz faktörlü yapı, ölçeğin klinik uygulamalarda ve araştırmalarda diferansiyel tanıya yardımcı olabilecek derinlikte analiz yapılmasına olanak tanır.

Ölçme Aracı

Test Türü: Uyarlama

Format: 8 faktörlü, 24 maddeden oluşan öz bildirim ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama Formu)

Popülasyon Grubu: Klinik ve genel popülasyon örneklemi üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Geçerlik çalışmasında 55 kişilik ikinci bir örneklem grubu kullanılmıştır (benzer ölçek geçerliği için).

Test Metodolojisi: Ölçek, lisansüstü tez çalışması kapsamında geliştirilmiş ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Puanlama derecelendirmesi kaynakta belirtilmemiştir.

Anahtar Kelimeler

Anksiyete, Depresyon, BTÖ-12, Uyarlama Çalışması, Psikometrik Özellikler, Madde Analizi, Test-Tekrar Test Güvenirliği, statistiksel Anlamlılık.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri Kaynakta Mevcut Değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: igbaser@fsm.edu.tr

Yazın Adresi: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep (Tez dönemindeki bağlantı).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin uyarlama çalışması 2016 yılında tamamlanmıştır.

Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Önemli Not: Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: bozukluga-ozgu-belirsizlige-tahammulsuzluk-olcegi-bobto-toad.pdf

Kaynaklar

Bağcıoğlu, G. (2016). *Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ) Türkçe formu: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

Tez Merkezi Bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Bozukluğa Özgü Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BÖBTÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

8 faktörlü 24 madde

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Yaygın Anksiyete Bozukluğu (BT-YAB)

Madde 1, 2, 3

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Toplumsal Kaygı Bozukluğu (BT-TKB)

Madde 4, 5, 6

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Obsesif Kompulsif Bozukluğu (BT-OKB)

Madde 7, 8, 9

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Sağlık Anksiyetesi (BT-SA)

Madde 10, 11, 12

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Travma Sonrası Stres Bozukluğu (BT-TSSB)

Madde 13, 14, 15

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Panik Bozukluğu (BT-PB)

Madde 16, 17, 18

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Özgül Fobi (BTÖF)

Madde 19, 20, 21

Belirsizliğe Tahammülsüzlük - Majör Depresyon Bozukluğu (BT-MDB)

Madde 22, 23, 24

ARABPSYCHOLOGY.COM